

En sentral observasjon i boken er at de nordiske landene, sammen med Østerrike og Nederland, er kjennetegnet av høy forekomst av såkalt lærende organisasjoner. Denne typen effektive organisasjoner som streber etter kontinuerlig læring, danner et eksperimentelt landskap, samtidig gjør det det krevende for ledelsen å koordinere og kontrollere. Statistikk (tilgjengelig på www.kunnskapsdugnaden.no) viser at i de nordiske land har mellom 48 og 60 prosent av arbeidsstyrken jobber som fordrer individuell, kreativ problemløsning basert på egne ideer. Tilsvarende tall for Storbritannia er 35 prosent og for middelhavslandene mindre enn 30 prosent. Ifølge Kristensen fanger eksisterende mål for økonomisk ytelse i liten grad opp nye og mer strukturelle karakteristika ved den nye økonomien.

Samtidig blir det påpekt at institusjonenes former og utviklingsveier varierer betydelig mellom de nordiske land og at mange positive effekter på produktivitet og verdiskapning var ikke-intenderte, siden viktige reformer hadde andre eksplisitte mål. Mye av veksten i produktivitet og velferd har dermed i like stor grad oppstått tilfeldig som den er resultatet av bevisst politikk for å nå disse målene.

Kapitlene 2-5 i boken er case-studier av lokale aktører i globale selskaper og institusjonelle arenaer i Finland, Danmark, Norge og Sverige. De beskriver hvordan slike aktører utviklet strategi og bygget ny kompetanse ved hjelp av sin institusjonelle arv og sosiale kapital, og hvordan den nye kompetansen ble omformet til konkurransefortrinn både innenfor multinasjonale selskaper og i konkurransen mellom dem.

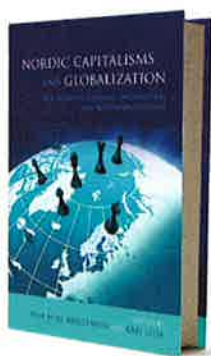
I bokens siste kapittel, «Developing Comprehensive, Enabling Welfare States for Offensive Experimentalist Business Practices», konkluderer Peer Hull Kristensen at ingen av de nordiske landene har utviklet en ny helhetlig ramme for politikkutvikling. På det politiske nivået er man fortsatt på leting etter et nytt paradigme for politikkutvikling tilpasset den globaliserte lærende økonomien. Det er fortsatt risiko knyttet til utviklingen av de nordiske velferdsstatene, blant annet i etterkant av finanskrisen. Samtidig finnes det viktige individuelle og kollektive kunnskaper og ferdigheter og konstruktive eksperimentelle prosesser som peker i retning av en positiv utvikling.

Men om nye forretningsmodeller og institusjonelle reformer har utviklet seg på en fra politisk synsvinkel utilsiktet måte, kan man, ifølge Kristensen, ikke videreut-

vikle og modne disse uten å foreta et skifte i politisk orientering og utvikle nye visjoner for fremtidige utviklingsløp og kreative måter å lære å koordinere og styre disse på. Kristensen uttrykker frustrasjon over sentrale myndighetsaktører som ifølge ham forblir opphengt i den neoliberale visjonen. Reformen innenfor velferdsstaten blir fortsatt diskutert innenfor modeller der fokus er på å utvide markeder og øke konkurransen i offentlig sektor. Også i forbindelse med bestrebelsene på å utvikle en innovativ offentlig sektor dominerer styringsvisjoner som fokuserer på at velferdsstaten skal «out-source» oppgaver til private og etablere byråkratiske styringsmodeller som fører til standardisering og ensretting.

De nordiske landene har de siste årene gjennom flaks og dyktighet plassert seg i fremste rekke i den globale økonomiske og sosiale utviklingen. Veien videre må da, ifølge Kristensen, være å lære av egne erfaringer snarere enn direkte å kopiere andre lands politikk og strategi. Hver for seg, og i fellesskap, utgjør de nordiske land viktige eksperimentelle laboratorier, men for å skape gode fremtidsrettede strategier trenger de å skape styringssystemer som gjør det mulig å lære av eksperimenter og gjøre lærdommene tilgjengelige og overførbare til alle.

Boken inneholder en rikdom av analyser og perspektiver på utviklingen av de nordiske velferdsstatene i et globalt perspektiv og anbefales alle som er opptatt av den nordiske velferdsmodellens fremtid. 🌐

PEER HULL KRISTENSEN AND KARI LILJA (RED):
**NORDIC CAPITALISMS AND GLOBALIZATION:
NEW FORMS OF ECONOMIC ORGANIZATION
AND WELFARE INSTITUTIONS**
OXFORD UNIVERSITY PRESS, 2011

Godt om vitenskap og politikk

EGIL KALLERUD,
redaktør,
Forskningspolitikk

Kristin Asdal, professor ved Senter for teknologi, innovasjon og kultur ved Universitetet i Oslo, har skrevet en bok som bør bli et referanseverk om vitenskap og politikk på miljøområdet i norsk etterkrigstid. Det er en studie av forholdet mellom vitenskap og politikk på dette området, i form av en historisk studie av seks spørsmål som har vært skjellsettende for utviklingen av norsk miljøpolitikk. Fire av dem er knyttet til konkrete saker – konflikten om utslipp fra aluminiumsverkene i Årdal og Sundal på 50-tallet, etableringen av Røykskaderådet og striden om et oljefyrt kraftverk på Slagentangen, begge saker på 70-tallet, samt utviklingen av dagens klimapolitiske regime på 90-tallet. To studier har mer generelle temaer: talls og faktas økende politiske rolle, og om «naturens tålegrenser» som ramme for miljøpolitikk. Vi følger en historie preget av utvidelser og skifter i miljøpolitikkenes rammer og den rolle vitenskap har spilt og spiller i disse. Det spenningsfylte forholdet mellom naturvitenskapelige og økonomiske perspektiver er et gjennomgangstema.

Med faglig ståsted i historie og vitenskaps- og teknologistudier utvikler Asdal en nyansert forståelse av forholdet mellom politikk og vitenskap. Vitenskapen ses ikke som noe som står over og utenfor politikken, men blir selv en sentral politisk arena – uten at hun på noe punkt kan kritiseres for å ha et «relativistisk» syn på vitenskap. Framstillingen er preget av vekslende mellom empirisk-historisk framstilling av de seks temaene og fagteoretiske diskusjoner. Om denne dobbeltheten i framstillingen er en styrke eller svakhet kan diskuteres. Forhåpentligvis virker ikke de tidvis noe faginterne delene avskrekkende på den store gruppen som vil ha mye å lære av denne viktige boken om norsk miljøpolitisk historie og vitenskapsens rolle i den.

KRISTIN ASDAL:
POLITIKKENS NATUR. NATURENS POLITIKK
UNIVERSITETSFORLAGET, 2011